

מחדל הגנת העורף – תחקיר של ערוץ 9

ד"ר עודד עמיחי

ערוץ 9 שידר ב- 21.6.2012 תוכנית תחקיר אמיצה על מחדל הגנת העורף. להלן קישור לתוכנית (בשני חלקים):

<http://www.magenlaoref.org.il/arutz9.html>

קשה להבין כיצד ועל סמך מה החליט מי שהחליט לשעבד מיליארדי שקלים לטובת פתרון שלא נבדק ברמה הבסיסית ביותר, ומבלי שנבחנו חלופות, ביניהן פתרון הלייזר (סקייגארד), שפותח בשיתוף פעולה בין ישראל לארה"ב עשור קודם לכן ביוזמת ממשלת ישראל וביצע עשרות ניסויים מוצלחים ומרשימים של יירוט רקטות, פצצות מרגמה (פצמ"רים) ופגזי ארטילריה, בירי בודד ובמטחים.

כותב על כך מבקר המדינה (דו"ח 59א, ממרץ 2009):

"מפא"ת לא ערך בדיקת מערכת במתכונת המפורטת בהוראות משהב"ט למערכות העיקריות "כיפת ברזל" ו"שרביט קסמים", וממילא לא העביר את מסמכי הבדיקה לאישור מפקד ח"א..."

"ראש היחידה למחקר ופיתוח (להלן - מו"פ) שבמפא"ת, תא"ל ד"ר דני גולד, פעל שלא בהתאם להוראות משהב"ט כשהחליט באוגוסט 2005 על פיתוח "כיפת ברזל", קבע לכך לוחות זמנים והנחה על חפיפה בין שלב קדם-פיתוח שבסמכות מפא"ת לבין שלב פיתוח בהיקף מלא שאינו בסמכות מפא"ת, ובמקרה כזה נמצא בסמכות הרמטכ"ל, שהב"ט וממשלת ישראל. כל זאת בטרם אישרו גורמים מוסמכים אלה את הפרויקט..."

"בנובמבר 2006 הנחה מפא"ת את רפאל להתחיל בפיתוח בהיקף מלא של "כיפת ברזל" כשבידי רפאל לא הייתה הזמנה לכך. זאת, לפני אישור צה"ל, שהב"ט והממשלה. באפריל 2007 הזמין משהב"ט מרפאל פיתוח והצטיידות ב"כיפת ברזל" לפני שצה"ל והממשלה אישרו את הפרויקט..."

"עד לפברואר 2007, המועד שבו החליטו ראש הממשלה, אהוד אולמרט, ושהב"ט, עמיר פרץ, כי "כיפת ברזל" היא המענה לירי רקטות קצרות טווח, צה"ל לא השלים את עבודת המטה הכוללת בנושא הגנה אקטיבית כנגד רק"ק קצרות טווח הדרושה לאישור הפרויקט ולא קבע עמדתו בנושא. עובדה זו לא צוינה על ידי צה"ל בפני ראש הממשלה בפברואר 2007 בדיון שבו השתתף סגן הרמטכ"ל..."

"פעילות מפא"ת וח"א שלא בהתאם להוראות משהב"ט וצה"ל, לרבות אי-כתיבת אופיין מבצעי, דרישה מבצעית ואופיין טכני העונה לדרישה זו, הביאה, בין היתר, להערכת חסר ולאומדן חלקי בסך מאות רבות של מיליוני ש"ח של עלויות "כיפת ברזל". בתוך כשמונה חודשים בלבד חל גידול של כ-40% באומדן".

סוף ציטוט.

הועלו מספר טיעונים להצדקת ההחלטה. להלן התייחסותי לעיקרים שבהם:

1. כיפת ברזל היא עובדה קיימת, ואין טעם לדוש בהיסטוריה.

טעות חמורה או הטעייה.

עיקר ההשקעה היא לפנינו. עלות ייצור 10 סוללות כיפת ברזל, ללא טילי יירוט היא 500 מיליון דולר. עלות ייצור 5,000 טילי יירוט ("טמיר") גם היא 500 מיליון דולר. סה"כ מיליארד דולר. זמן הייצור מוערך כ-3 שנים. על התועלת ב 10-13 סוללות כיפת ברזל כתבנו קודם:

<http://www.magenlaoref.org.il/hole-iron-dome-defense.pdf>

ויאמר מי שיאמר – מה זה כסף כאשר מדובר בחיי בני ובנותיי? נוריד את היד מהלב, נוציא מהכיס (של הדוד מאמריקה) 10 מיליארד דולר, נייצר 100 סוללות כיפת ברזל עם 500 טילי יירוט לכל סוללה ובא לציון גואל.

גם אז לא תבוא הגאולה!

מערכת כיפת ברזל יכולה לפעול ברצועה צרה של טווחים מהם משוגרים האוימים. בין טווח מינימום של 10 ק"מ (ואפילו 15 ק"מ, תלוי במהירות האיום) עד 70 ק"מ (ואפילו 50 ק"מ, כנ"ל). נובע מזה כי יישובי עוטף עזה ימשיכו להיות מופקדים לירי רקטי (ולפצמ"רים) וכך גם מרבית גוש דן ומרבית האתרים האסטרטגיים.

יאמרו יודעי דבר, כיפת ברזל היא חלק ממערך הגנה רב שכבתית הכולל טילי יירוט אחרים: שרביט קסמים, פטריוט-3, חיץ 2-3. טוב ויפה. עלות טיל שרביט קסמים גדולה מזו של כיפת ברזל פי 10 לערך, ועלות כל אחד מהטילים האחרים גדולה מזו של כיפת ברזל פי 30 לערך. חישבנו ומצאנו שלתרחיש אליו נערכת מערכת הביטחון, 1,000 רקטות ליום במשך חודש, תידרש השקעה של 50 מיליארד דולר, כאשר רוב ההשקעה מתכלה (טילי יירוט). לאלה המוטרדים מקטנות נאמר שלקחנו בחשבון שלא יהיה צורך ליירט את כל הטילים (בגלל פעילות ח"א ובגלל פגיעות ב"שטחים פתוחים"). אולם האם חסידי התבססות בלעדית על טילי יירוט לקחו בחשבון אפשרות שלאויבינו יהיו כמויות גדולות יותר של רקטות (כהערכתו של ראש אמ"ן האלוף כוכבי)? או שעימות כולל יכול להימשך יותר מחודש? או שיהיה ירי מרוכז על מטרות מסוימות, בהן יאזל מלאי התחמושת?

מישהו מעלה בדעתו שיושקע סכום זה? לא! העורף יישאר מופקר לירי רקטי חרף מערך ההגנה הרב שכבתי שמושקעים בו מיליארדי שקלים.

2. "שטחים פתוחים".

1. ההבחנה בין רקטה מסוכנת שיש ליירטה לזו שפוגעת ב"שטחים פתוחים" אינה ייחודית לכיפת ברזל. היא נעשית באמצעות המכ"ם המשוכלל (תוצרת אלתא), והיא משותפת לכל אמצעי היירוט. גם ללייזר (סקייגארד). אלא שהלייזר, בגלל זמן היירוט הקצר ובגלל עלות היירוט הקטנה יכול ליירט את כל האוימים. יתרון רב.
2. האוימים נעשים מסוכנים יותר. טווח היירוט גדל, עוצמת הרש"ק גדלה ובמיוחד, דיוק הפגיעה גדל. האפשרות ליירט רק חלק מהאוימים לא תשרוד לנצח.
3. על משמעות הנזק של פגיעה ב"שטחים פתוחים" ניתן לראות מאירוע השריפה בכרמל. שם הכול קרה בגלל גפרור קטן אחד.

3. מטחים.

הועלתה טענה (ע"י עוזי רובין, מומחה לטילים) כי אחד החסרונות העיקריים של מערכת הלייזר היא חוסר יכולתה לטפל במטחים. אין טעות (או הטעיה) חמורה מזו. ההיפך הוא הנכון.

1. המושג מטח שונה לגבי יירוט באמצעות לייזר ויירוט באמצעות טילי יירוט. לגבי לייזר, מטח שבו נורות הרקטות בהפרש של 3-4 שניות האחד מהשני, אינו מטח. הלייזר יכול לטפל באוימים אלה כמטרות בודדות. לא כן לגבי טילי יירוט. רקטות הנורות בהפרש של 3-4 שניות האחד מהשני, כן מהוות מטח. זה נובע מהפרש המהירויות בין הלייזר (מהירות האור) וטיל היירוט (סדר גודל של מהירות הקול), הפרש של כ-6 סדרי גודל (פי מיליון).
2. יש קושי לשגר איומים "בו זמנית", במיוחד כאשר ח"א נמצא בזירה. לח"א יש קושי לאתר משגרים בודדים אולם קל לו יחסית לאתר ולפעול נגד פעילות גדולה ומורכבת.
3. לייזר בודד (סקייגארד) יכול לטפל בששה איומים שנורו בו זמנית ממרחק שזמן המעוף שלהם אל המטרה הוא 30 שניות. כיפת ברזל תוכל בקושי לטפל בזמן זה באיום אחד.
4. ניקח את רצועת עזה כדוגמה. הצגנו שפריסת 8 סוללות לייזר (סקייגארד) תמנע כל ירי מרצועת עזה, לא משנה לאן האוימים מכוונים. אין צורך להגן על כל מטרה לחוד.
- מהיכן נובע מספר זה של סוללות לייזר? אורך רצועת עזה הוא 43 ק"מ. טווח היירוט של הלייזר הוא 10 ק"מ. כלומר כל לייזר מכסה שטח שרוחבו 20 ק"מ. נובע מכך ש-2-3 לייזרים יספיקו לכסות את כל הירי מרצועת עזה. בחרנו 8 לייזרים - לחיפוי הדדי, לטיפול במטחים גדולים, להקטנת טווח יירוט של הלייזר בגלל בעיית מזג אוויר.
5. נמנעתי מלהתייחס לסוגיה נוספת שיפה עליו השתיקה.

4. אינטרסנטים.

אישים שונים (ח"כ עתניאל שנלר לדוגמה) מטיחים בנו אשמה כאילו אנו פועלים מאינטרסים כאלה ואחרים. אין השמצה רדודה מזו. שקר וכזב! כולנו, חברי הנהלת עמותת "מגן לעורף", חפים מכל אינטרס אישי או טובת הנאה כלשהי, ופעילותנו היא כולה בהתנדבות, לטובת ביטחון ישראל.

הכותב הוא יו"ר עמותת "מגן לעורף", מומחה למערכות לייזר